

OPRAVDOVÝ
KREŠTĀN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

<i>Predplatná cena:</i>		Vychodí každú nedel' u.	<i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> V Budapešti, VI. okr., Aradi-utca 14.
Na celý rok	2 zl. — kr.	Zodpovedný redaktor a vydavateľ:	Sem sa majú posielat predplatky a dopisy. Nevyplatené listy sa neprijímajú.
Na pol roka	1 „ — „	VIKTOR HORNÝANSZKY.	
Na štvrt roka	— „ 50 „		
Jednotlivé číslo 3 kr.			

Gabriel Baross

Lúto nám ľudu.

Pracovitejšieho, pokojnejšieho a statočnejšieho ľudu sotva kde najdeš nad náš ľud. Tisícročná historia trvania nášho štátu podáva tisíce príkladov, že náš ľud bol vždy kotový žif i mref za vlasť a slobodu. V jednej ruke meč, v druhej ale pluh a kosu držiaval a nikdy nespustil sa Pána Boha.

Náš ľud je i teraz príkladný. Ani tie najbesnejšie agitácie a poburovania neboly ho vstave zviest s cesty práva, pravdy a slušnosti. Kým vo vzdelanejších, pokročilejších štátoch a krajinách početné vrstvy zle vedeného ľudu nesmierne výstupky popáchaly; kým zôkol-vôkol okolo nás sila anarchistov, nihilistov, socialistov a antisemitov záhubné boje vedie oproti štátnym ustanovizňam a oproti spoločenskému poriadku: dotedy ľud náš pokojne koná svoje práce, plní povinnosti a keď aj často pod návalom farchy klesá, predsa námáha sa ich zniesť a dôverujúc v Pána Boha, ráta na lepšiu budúcnosť.

Takýto ľud zasluhuje uznanie a chválu.

A náš ľud je tiež pokúšaný. V ostatnom desaťročí tohoto stoločia i jemu dostalo sa jedu, ktorý cudzinci priniesli, a ktorý mu najnovšie už aj jeho spolubratia podávajú. No príroda ľudu je silná, mocná, jed besnoty sa neujima a slabo účinkuje.

Všeobecne je známo, že s akou ohromnou silou vrhli sa na ľud uhorský menovite lanského roku diví agitátori a buričia socialistickí. A hľa! ľud náš im odolal. Dal sa síce i on zviest, veď to ináč ani byť nemôže, ľud ľahko uverí lichotivým, úlisným a príjemným sľubom. Veď je to jeho potešenie, keď počuje, že aj iní a to na oko mocní ľudia sa oň staraf chcú. Verí a dôveruje, a v dôverivosti svojej, myslíac, že dobre robí, pripojí sa k sľubovateľom.

Tak stali sa mnohí členovia ľudu socialistami, len menom, názvom, nie ale skutkom. Skúsili sme to pri verejných pravotách proti socialistickým svodcom vedených. Prosti, pospolití ľudkovia naši priznávali sa radom, že oni sú socialistami, lež na otázku, či vedia, čo je to socializmus, prostosrdečne jednosvorne hlásali, že to veru nevedia, lež že to vraj má byť niečo veľmi dobrého pre chudobu.

V podobnom nepochopenom, alebo zle pochopenom postavení nachodí sa ľud náš i ohľadom ľudárstva. Zopár zaostaralých magnátov a chválobažných kňazov vrhlo sa na seba samý zanechaný ľud náš, natrúbili mu do usú, že aký

je on otrok bez všetkého práva a slobody a jedine farchami dane a krve tlačný skrže štát a terajšiu vládu. Nasľubovali mu všetko blaho, raj i nebo, jestli sa ku nim pripojí, a aby ho čím skôr a čím istejšie lapif mohli, tí najzafatejší a najurputnejší aristokrati a najvyššiejší farári nazvali sa «ľudovou stranou.» Dobrý, dôverlivý ľud náš i tu sadnul na lep, a bárs ho vlastné príslovie poučovalo, že nie je dobre s veľkými pánmí s jednej misky čerešne jest, pripojil sa k svodcom zas, ale len v tej mienke, že dobre robí. Lebo spýtajte sa len pospolitosti ľudárskej, že čo je to tá «ľudová strana?» a prostosrdečne odpovedia vám: «my to síce nevieme, ale má to byť dobré pre chudobný ľud.» Veď keby to tak bolo, my prvší pripojili by sme sa k takej strane, ale žiaľbohu nie je tomu tak, lež práve naopak.

Preto ľúto nám je dobrého, oklamaneho a zavedeneho ľudu nášho.

On v statočnosti svojej ani len predpokladaf sa neopováži, žeby ho jeho vlastný kňaz oklamaf mohol, preto mu verí do času všetko. Veď mu on všetko dobré sľubuje, a chudák ľud nevie, prečo to robí! Vytrvale a mužne volil ľudárov, poslal z nich asi osemnástich na snem, do zákonodarného sboru, aby ho tam zastávali, a to tak často a tak úsilne sľubované blaho zaopatřili. A ľud ten ešte v celku svojom nevie a úplne ani nechápe, že tým skutkom svojim aký bič si uplietol na seba; oklamany ľud nevie, že tí oblažitelia jeho, nie v jeho prospech, lež k záhube jeho pracujú. Nehovoríme ešte, že to chtiac robia. — možno že len z hlúposti a zaslepenosti, ale robia to a ľud pociti následky. Hřstka ľudárov zničila práceschopnosť snemu. Urobila ho pelešou lotrovskou, — bárs aj len do času. I predtým bola opposícia. I predtým ostro bojovaly stránky lavičiarске, no bojovaly dôvodami, zásadami. No, prišli ľudári a doniesli nové heslo: «k srúteniu vlády použiť **všetky možné prostriedky.**» A čo všetko prislúcha k možným prostriedkom u ľudárov, pochopíme z toho, že ľudia títo za dovolenú vec držia aj pripravenie poctivcov i o čest. Heslom týmto pripravili pôdu obštrukcii, oni ju vypestovali a ta dovedli, že následkom mnoho-týždňovej obštrukcie krajina hrozne bude oškodená a tak farchy ľudu zrastú.

Preto ľúto nám je toho dobrého, zavedeneho ľudu, ktorý dobre konaf mieni, keď havkáčov ľudárskych podporuje, a v krátkozrakosti svojej doposavaf nevie, že tým len sebe a milovanej vlasťi svojej škodí.

K.

Slovo k rodákom.

Mnohí ľudia tešia sa tomu, že sa skutočne tak stalo, jako to oni predpovedali. Veľmi často sa ale stáva, že sami predpovedatelia najväčšmi by sa radovali, keby sa ich proroctvá neboly vyplnily. Veru mnoho ráz je nemilou vecou predpovedať, zvlášte vtedy, keď sa musíme báť, že sa predpovedania naše bohužiaľ aj splnia.

V takomto položení nachádzali sme sa aj my pred dvoma rokami s ľudarmi. Rozumieme pri tomto nie samých ľudárov, ktorí sa čo novopečení vodcovia a neomylní oblažovatelia ľudu nášmu natískať začali, lež rozumieme sám ľud náš. Ako sme ho varovali, napomínali a vystríhali pred ľudarmi, no bohužiaľ v mnohom na darmo. Mnohé vrstvy ľudu nášho a to nielen tie neučené a neskúsené daly sa zachvátiť zkažonoznému ešte neznámemu prúdu a s dušou i s telom oddaly sa ľudárom. Marné byly vysvetľovania a naučovania naše pri mnohých a preto 16—17 ľudárskych ablegátov dostalo sa na krajský snem.

Predpovedali sme vtedy, že ľudári, ktorí rozbroj a osobný boj hlásali, budú príčinou a začiatkom veľkých rozbrojov v krajine a národe; predpovedali sme, že oni budú hatíť všetku osožnú prácu a každý rozumný a osožný vývin, ale mnohí neuverili nám, a hľa! proroctvo naše sa vyplnilo, nad čím my sami najväčšmi želieme. Hŕstka ľudárov, menovite tí štyria-piati laptáci, ktorí sú vstave o ničom celé dni hovoriť, tým že veľmi často takými prázdnyimi rečami dni a dni snemového rokovania znivočili, zavdali príčinu odbojníkom spoľčiť sa s nimi k onej hroznej obštrukcii, ktorá krajinu a ústavnosť našu do záhuby vedie. Bez nekonečných táranín Mócsyho, Kálmána, Rakovszkého, ani Polónyi by nebol mohol pomysleť na obštrukciu, no pomocou ľudárov sme v nej. A dnes-zajtra môže sa stať, že ohľadom krajského rozpočtu a oných záležitostí, ktoré majú byť vyrovnaním s Rakúskom riešené, budeme stáť mimo zákona.

Nuž hľa, ľud ten, ktorý v dobrej viere poslal ľudárov na snem, aby jeho najsvätejšie záujmy zastupovali, bude prostredne príčinou toho, že základ trvania nášho — ústavnosť naša štrbinu utrpí. My sme to predpovedali, no nenie nám to zadosťučinením, že sa proroctvo naše splnilo, my by sme sa boli radšej sklámali, lež sklamať sa nám bohužiaľ nebolo možno. Tým smutnejšie je pre ľud náš, že ani tej výhovorky nemá, žeby nebol vedel a ani nemohol vedieť, čo bude nasledovať, lebo veď sme mu to zrejme a jasne predpovedali. Áno, ľud to mohol vedieť a aj vedieť. A čo je najsmutnejšie, je to, že sa mu ani teraz ešte oči úplne neotvárajú. Na mno-

hých stranách i dnes ešte nájdú sa mnohí, ktorí falošným rečiam ľudárov veria, ktorí pokrytstvu a lži na lep sadnú. Videli sme to pri voľbach stoličných výborníkov.

Medzi Slovákmi chvalabohu nielen že sa nezamáha, ale očividome hynie. Smutnejšie to vyzereá v stolici šopronskej a jej okolí. Tak sa zdá, že tam ľud má menej opravdových priateľov, ktorí by sa oň starali, vystríhali a vynaučovali ho. Veru len osвета nám chýbuje. O mnoho viac zlého zapríčini nevzdelanosť ako zlosť. Veď ľud v tábore ľudárov sa po dnes ešte nachodiaci je dobrý, pokojný a vlastenecký. Smýšľanie jeho je úprimné, chtenie jeho je šľachetné, pokojamilovnosť a snášanlivosť príkladná. Že predsa dal a dá sa podvratníkom ľudárskym za prostriedok použiť, príčinou toho je jeho politická zaostalosť, neumelosť.

Na zvedený a zavedený ľudársky ľud sa skutočne s právom povedať môže, že chudák nevie, čo čini. Nevie, že si pletie bič, ktorým ho šibať budú, že si strúha jarmo, ktoré on nosiť musí. Starodávny hriech je to, za ktorý teraz všetci trpeť budeme, hriech ten, že málo bolo starané o ľud. Povolani vodcovia jeho za dostatočné to držali, že v prospech ľudu za jeho záujmy a práva pracovali; že všemožne podporovali ho v jeho položeníach, lež nepostarali sa o to, aby ho do veci zasvätili, poučili, vycibрили. Nemysleli snáď, že v slobodnom Uhorsku môžu prísť nevlastenecké a reakcionálne pokušenia naň, no sklámali sa a ľud stal sa obetou nesvedomcov. Keby sa o veci dočasne jednalo, museli by sme sa s položením prítomným porátať a následky z neho ťahať; no jedná sa tu o veci trvácne, večné, o blaho a budúcnosť národa. A preto zastaf neslobodno, lež nutno nám celou silou a úsilnosťou lapiť sa k práci, k vyučovaniu a podporovaniu ľudu. To je náš program, úloha a najprednejšia povinnosť.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Koloman Tisza o obštrukcii. Kedykoľvek oposicie začnú obštrukciu, vždy sa zvykly odvolávať na Kolomana Tiszu, že on je ten, ktorý v uhorskom parlamente uviedol do života obštrukciu, ony tedy iba to robia, čo sa naučily od Tiszu a zodpovednosť za nimi vedenú obštrukciu vždy sa usilujú naňho pritísnuť.

Koloman Tisza na stoličnom shromaždení biharskej stolice, v ktorom sa pojednával prípis čongrádskej stolice, aby sa právomocnosť ozvaly proti teraz vedenej obštrukcii, rozpovedal svoj náhľad o tejto obštrukcii. Tisza tak trefne, tak rozumne dokázal, že terajšia obštrukcia

ukrýva v sebe to najväčšie nešťastie a nebezpečie, že reč jeho podávame tuná et. čitateľom v obširnom výťahu.

„Dnes, keď ani cudzia, ani domáca moc ani nič iné neznebezpečuje ustavičný vývin našej konštitúcie: účinkovanie jednej čiastky synov vlasti, všetko môže na kocku postaviť, jak bude dlhšie trvať obštrukcia. O čom že je tedy pánovia reč? Čo je to, čoho sa chcú v sneme obštrukciou — o ktorej neskoršie budem ešte hovoriť — domôcť, alebo čo prekaziť? Jestli obštrukcia povedie k cieľu, výsledkom toho bude, že budúceho roku nebudeme mať žiadneho zákonite ustáleného rozpočtu. Čo bude následkom tohoto? To si snáď nikto nemyslí, že sa v tom páde to stane, že úradníci nedostanú plat, vojaci žold, že nebudeme platiť úroky od štátnych dlhov, to jest že v Uhorsku všetok poriadok prestane. Toto je nemožné a som presvedčený o tom, že vláda a ju podporujúca väčšina vykonajú svoju povinnosť v tomto smere, predsa ale čo sa dosiahlo? To, že bol daný príklad, že tentoraz len pod tlakom najväčšej potreby, kto ale vie, že či nabudúce iné vlády za iných časov nepôjdu ešte aj ďalej, jako totižto možno mimo konštitucionálnych foriem udržať štátny život. Že čo sa týmto vyhralo, neviem, veľkosť ztraty ale hlboko cítim.“

Rečník za tým dokázal, jak mnoho trpí hospodárstvo a kupectvo tým, že sa opposície usilujú prekaziť uzavretie smluvy s Rakúskom.

Zatým prešiel na otázku obštrukcie, o ktorej nasledovne hovoril: „Viem, počul som, že ustavične hovoria: aj Koloman Tisza obštrukoval! Áno, pravda je, bola jedna obštrukcia, na ktorej som mal aj ja účasť, ba môžem povedať, že som bol nútený k nej; vždy som soznal, soznám aj dnes, že to nebolo správne. A jaká a kedy bola tá obštrukcia? Za prvé bola vtedy, keď tá obštrukcia tým, že sa vydarila, v ničom nehatila riadny beh štátneho života. Vtedy sme už mali riadny rozpočet, všetko mohlo ísť v poriadku, obštrukcia viedla sa proti jednomu-jedinému zákonu, proti volebnému zákonu, bezprostredne pred všeobecnými voľbami asice preto, žeby bol ten zákon jednu čiastku zvlášte mestských voličov olúpil o volebné právo. Vtedajšej obštrukcii ale ani na rozum nezišlo, aby sa týždne dišputovali o tom, či sa má niečo na denný poriadok určiť, vtedy nikomu nezišlo na rozum, aby hatil, žeby sa zasadania predĺžily, čoho príklad sme vlni videli, ba tí, ktorí obštrukciu viedli, privolili k tomu, aby sa denne vydržovali dve zasadnutia, ba sami to navrhli, aby riadny beh nezaťazol, ačkoľvek vtedy neboly na dennom poriadku tak vážne veci ako teraz. Ešte raz opakujem, všetko išlo v svojom poriadku, obštrukciu vedúci sami proponovali, aby sa na jednom zasadnutí pojednával volebný zákon, a na druhom aby sa v poriadku pojednávalo všetko to, čo čaká na vybavenie.“

Nuž pánovia moji! či možno túto obštrukciu porovnať s terajšou? Opakujem: chyba bola aj to, ale dovoľte, keď poviem, že terajšia obštrukcia je proti vlasti pachaným hrechom.“

Táto reč Tiszova bola s hlučným členovaním pri-

jatá, načo shromaždenie jednohlasne prijalo návrh, aby stolica zaslala k snemu prípis, v ktorom prosí, aby obštrukcia bola znemožnená.

Barón Bánffy čestný mešťan Budapešte. Zastupiteľstvo hlavného mesta vydržovalo v stredu 16 ho tohoto mesiaca valné shromaždenie, na ktorom bol podaný návrh, aby Budapešť vyvolila za čestného mešťana ministerského predsedu za tie zásluhy, ktoré si vydobí okolo národa, vlasti a okolo pozdvíženía hlavného mesta. Valné shromaždenie obrovskou väčšinou prijalo návrh a vyvolilo baróna Bánffyho, ministerského predsedu za čestného mešťana.

Pojednávanie denného poriadku je ukončené. Vyše mesiaca trvalo pojednávanie tej otázky, či sa má návrh o indennite, dočasnom rozpočte, na denný poriadok položiť, to jest či sa má začať pojednávať. Na počiatku pojednávania hovorili vyslanci o záležitostiach vyrovnania, o kvóte, o voľbách. Neskoršie nastolili Dezsöffyho záležitosť, potom vylietli do pojednávania otázky Hentziho sochy a konečne keď už nemali iné, prešli na pole osobných nápadov. Osobné nápady tabaly za sebou politické súboje, duelly.

Po toľkýchto trampotách konečne 16-ho tohoto mesiaca bolo zakľúčené pojednávanie otázky, či sa má indennita začať pojednávať. Koľko osobných vecí mohol snem vybaviť za tento čas. Indennita začne sa najbližšie pojednávať asice najprv vo všeobecnosti a potom podrobne. Opposície chcú pojednávanie indennity preťahnúť do budúceho roku.

Špinavé prádlo ľudovej strany. Ľudári tak veľmi radi prizvukujú, že liberálna strana má mnoho špinavého prádla, ktoré chcú vždy prať. Tento raz im dal čo prať török-bálintský kat. farár Ignác Zimándy, bývalý vyslanec, to prádlo je ale špinavé prádlo ľudovej strany.

Jako vieme Ignác Zimándy bol napísal jednu knihu, v ktorej potupil blahú pamiatku zosnulého Ludvika Kossutha. Jakknále kniha táto vyšla, verejná mienka čo najostrejšie odsúdila Zimándyho pre toto dielo, ktoré dal od Zelenyáka, tiež bývalého vyslanca aj do nemeckej reči preložiť. Medzitým čo všetky spolky a jednotlivé osoby prejavovaly svoje opovrzenie nad touto knihou, ľudový vyslanec Lepsényi v svojom časopise uverejnil, že kto chce túto knihu, že mu ju redakcia zdarma pošle. Jakknále bolo toto uverejnené, Kossuthisti sa nadmier rozhorčili nad Lepsényim a chceli ho príkladne potrestať. Vtedy sa Lepsényi v sneme tým ospravedlňoval, že oznam ten bol bez jeho vedomia a privolenia uverejnený a jaknähle sa on čo zodpovedný redaktor o tom dozvedel, hneď porobil poriadky, aby oznam ten viackrát nebol uverejnený.

Neodvislá strana zaslala bola prípis všetkým snemovným stranám, v ktorom žiadala, aby strany vyslovily svoje opovrzenie Zimándymu za otáznu knihu. Vtedy ľudová strana tým odpovedala na tento prípis, že Zimándy není členom strany a tak tedy necíti sa byť oprávnenou, aby mu vyslovila opovrzenie.

Farár Zimándy po tieto dni vydal novú knihu, v ktorej podsvietil jak Lepsényimu, tak aj Iudovej strane, tvrdiac o nich, že v jeho záležitosti nehovorili pravdu. Zimándy píše, že Lepsényi zbabele a vedome mlúvil nepravdu pred snemom. keď hovoril, že oznam, ktorý hlásal rozdávanie spomenutého sošitu o Kossuthovi, dostal sa do „Magyar Néplap“-u bez jeho vedomia, lebo Lepsényi za každé uverejnenie toho oznamu dostal 10 zlatých. Zimándy píše ďalej, že Lepsényi mal vedomie o vydaní tej knižky, a že sám často navštíviac Zimándyho v Törökbalinte, aby si vypožičal peniaze, staval do výhľadu dobrý ošob z vydania, lebo že sa z knižky, keď bude oznámená v jeho časopise, predá aspoň 20.000 výtiskov. Zimándy potom prejdúc na chovanie sa Iudovej strany, keď neodvislá strana zaslala jej prípis aby vyslovila svoje opovrhnutie Zimándymu, píše, že Iudová strana vtedy zbabele zatajila, že je on, Zimándy, členom strany a že Iudová strana preto nedrží sa byť oprávnenou vysloviť opovrhnutie človeku, ktorý nenie jej členom. Zimándy na toto píše, že áno, je vonkajším členom Iudovej strany a ročite 50 zlatých platí do pokladnice strany na jej ciele a k tomu dodáva, že *jednásttisíc zlatých obetoval na voľby Iudovej strany.* — Teraz už má aj Iudová strana čo zametať pred vlastnými dverami.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 9-ho novembra.

V tomto čísle pokračujeme zprávu o snemových zasadaniach tam, kde sme ju minule pretrhli, totižto zase len o tom musíme písať, že sa snem ešte vždy o tom dišputuje, či má byť pojednávaný návrh o indemnite, jedným slovom obštrukcia prekvitá ďalej. Dnes zajtra budú tomu štyri týždne, čo opposície o tom hovoria, či sa má začať pojednávať návrh o indemnite.

Aby sa zasadnutia čím ľahšie preťahovali, Polónyi pýtal zase tajné zasadnutie. Opposície preto pýtajú tak často tajné zasadnutie, lebo na týchto môžu hovoriť ešte raz všetci tí vyslanci, ktorí už v otvorenom zasadnutí hovorili a tak prekabátia snemové štatúty, že vyslanci iba raz smú hovoriť o jednom a tom istom predmete.

Na tajnom zasadnutí bola znovu reč o Dezsöffyho záležitosti, o voľbách a o výhodách, ktoré vláda údajne poskytuje tým, ktorí na ňu blasujú.

Keď okolo druhej popoludní bolo tajné zasadnutie ukončené a vo verejné zmenené, interpeloval Ján Molnár vládu, prečo boly shabané časopisom „Alkotmány“ sošbierané sbierky.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 10-ho novembra. Dnes bolo zase tajné zasadnutie a opposicionálni vyslanci zase pojednávali Dezsöffyho záležitosť, usilujúc sa dokázať, že barón Bánffy, čo vodca liberálnej strany nemá práva miešať sa do volieb. Keď už tajné zasadnutie pridľho trvalo a jedni a tí istí vyslanci opätovne hovorili, predseda Szilágyi vyhlásil, že vyslanci prestu-

pujú každú regulu a preto ich prosí, aby v úcte držali stanovy snemovne. Krajinská ustava nariaďuje verejné zasadnutia a 10-ti vyslanci teraz ustavične žiadajú tajné zasadnutia, čím naštrbujú ústavu. Prosiť opposície, aby upustily od žiadania tajných zasadnutí.

Po týchto vážnych slovách predsedu Polónyi vyhlásil, že opposície prestanú pýtať tajné zasadnutia, načo sa zasadnutie o 2-tej odopoludnia skončilo.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 11-ho novembra. Pokračovalo sa v pojednávaní o tom, či má byť návrh o indemnite na denný poriadok určený. Gróf Michal Eszterházy je proti vláde, lebo táže neuznáva to právo Uhorska, že môžeme postaviť samostatné colné územie. Potom hovoril o nezákonnosti volieb.

Gróf Štefan Tisza, vynikajúci člen liberálnej strany statne zavrátil tvrdenia opposičných rečníkov. Opposície, — hovorí, — vždy sa starajú o to, čo robí rakúsky parlament. Nás do toho nič, či rakúsky parlament je vstave pojednávať predlohy alebo nie. Jakkáble rakúsky parlament prestane účinkovať, neuzavrieme s Rakúskom vyrovnanie. To ale žiadon uhorský zákon nebráni, aby sme sa samostatne dohodli s Rakúskom jako s bársktorým iným štátom a s ním uzavreli takú smluvu, že sa spoločné colné územie podržuje.

Opposície teraz začínajú hovoriť o nečistote volieb, keď snem už dva roky účinkuje. Opposícia posiať všetky voľby vyhlásila za nečisté, počnúc od uvedenia konštitúcie. Liberálna strana bude podporovať Bánffyho, lebo tento mnohé dobré služby preukázal vlasti. Opposície obštrukciou privedú krajinu tu, že sa budeme nachádzať v mimozákonnitom stave. Vláda bude nútená zákon nahradiť nariadením a skutok tento odobrí aj celá krajina.

Pripomenul, že sa pri voľbách národná strana spojila s Iudovou. — Tiszova reč bola s hlučným éljenovaním prijatá.

Na konci zasadnutia interpeloval Franc Kossuth v záležitosti prenesenia Hentziho pomníka.

Ministerský predseda barón Bánffy čuduje sa nad tým, že neodvislá strana teraz si žiada, aby socha Hentziho radšej zostala tam, kde je, než aby bola prenesená do kadétskej školy. Socha táto bude postavená nad kostami tých bojovníkov, ktorí padli v bránení budínskeho hradu; kosti týchto bojovníkov budú prenesené z budínskeho cintera na dvor kadétskej školy a tam bude postavená socha čo pomník týchto bojovníkov.

Odpoveď bola vznámost vzatá.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 12-ho novembra

Aby sa opposície nenazdaly, že liberálna strana nemá smelosti, nemá gurázu na jejich obviňujúce reči odpovedať, aj na dnešnom zasadnutí hovoril liberál Jozef Kristóffy. Jako na včerajšom zasadnutí gróf Štefan Tisza dokázal, že Uhorsko má právo v smysle zákona z r. 1867-ho s Rakúskom podržať spoločné colné územie aj v tom páde, jak rakúsky parlament neúčinkuje, tak aj dneská dokázal to Kristóffy z reči členov toho výboru,

ktorý spomenutý zákon z r. 1867-ho pojednávajú. Aj vtedy rozumeli pod samostatným pokračovaním, ktoré právo zabezpečuje 68-my odsek otázného zákona, to právo, že jak Uhorsko drží za výhodnejšie podržanie samostatného colného územia tak to môže podržať aj s absolutistickým Rakúskom. A tak tedy vláda jedná celkom v smysle zákona, keď chce s Rakúskom aj v tom páde podržať spoločné colné územie, jak rakúsky parlament nebude v stave pojednávať vyrovnanie.

Obštrukčné reči odznely dnes dve, asíce hovorili Béla Bernáth a Ján Tóth.

Na konci zasadnutia interpelloval Gejza Polónyi, spytujúc sa ministra vnútra, prečo dala vláda shabať sbierky časopisu „Typografia.“

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 14-ho novembra. Aj dnes sa ujal slova rečník Eugen Szentpály, ktorý zatracoval obštrukciu, už i len preto, že takto utratíme ten dobrý chýr, ktorý sme dosiaľ požívali v cudzozemsku. Rečník bol vyslancom aj roku 1872-ho, keď Koloman Tisza zaviedol bol obštrukciu proti volebnému zákonu. Tehdajšia obštrukcia sa nedá ale ani porovnať s dnešajšou, lebo vtedy sa jednotlivé stránky vzdor obštrukcii vzájomne uctily a vtedy opozícia nechcela prekaziť účinkovanie snemu, lež len prijatie volebného zákona, čo sa jej aj podarilo.

Z dnešajších rečníkov zasluhuje spomenutia ešte Oskár Ivánka, ktorý veľmi ostro napadnul grófa Stefana Tiszu za to, že si prácou vyhľadáva chlieb. Napadol aj Kolomana Tiszu, vyhadzujúc mu na oči, že čo bývalý ministerský predseda úradnú moc použil k tomu, aby vplyv svojej rodiny zveľadil. Napadol ostro aj ministerského predsedu baróna Bánffyho, tvrdiac o ňom, že čo bývalý fcišpán zakrýval priestupky jednotlivých stohých úradníkov.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 15. novembra. V dnešajšom zasadnutí odpovedal na nápady Oskára Ivánku najprv ministerský predseda barón Bánffy dokázuc, že všetci tí úradníci, ktorí sa počas jeho fcišpánstva dopustili bársjakého priestupku, obdržali zaslúžený trest. Čo sa týče osobných nápadov Ivánku, tie barón Bánffy odsudzuje a zazlieva, a jeho sebedovomie mu nedovoľuje, aby na tieže odpovedal.

Ani gróf Stefan Tisza nezostal dlžný odpoveď Ivánkovi. Rečník odpovedal, nakoľko bol použil Koloman Tisza, otec rečníkov, svoju moc, čo ministerský predseda, k tomu, aby čím väčší vplyv zabezpečil svojej rodine. Rečník ubezpečil snem, že sa majetkové pomery jeho otca za ten čas, kým čo ministerský predseda celý svoj čas a celú svoju vedu krajine obetoval, natoľko zaplietly, že on roky musel pracovať, aby tieže zase do poriadku priviedol. A toto je príčinou toho, že sa rečník usiloval svoje hospodárske schopnosti pri jednotlivých podnikoch upotrebiť, aby mohol vyžiť. Rečník je toho presvedčena, že sa v krajine nachádza veľmi málo ľudí, ktorí by prácu držali za potupu. — I ja budem pracovať — hovorí rečník — jakokoľvek ma budú napá-

dať opozície pre toto, nedám sa zvrátiť, lež pôjdem svojou vytknutou cestou.

Hovorili ešte Ján Hock, ktorý uštipačným blasom hovoril o vláde a liberálnej strane, ďalej Vilhelm Boda usiloval sa dokázať, že menšina v istých pádoch má právo obštrukovať, keď totižto väčšina chce previesť nejakú nezákonnosť.

Ludvik Hentaller zaoberal sa hlavne so sochou Hentziho, načo predseda vyblásil, že je pojednávanie zakľúčené, lebo niet viac rečníkov, na najbližšom zasadnutí pride rad na tých, ktorý sa dali 10 vyslancami podpísaný návrh, a tak si zabezpečili záverečné slovo.

Gabriel Baross.

Ku dňu odhalenia jeho sochy v Budapešti dňa 20. novembra roku 1898.

V deň 9. mája roku 1892. celé Uhorsko zahalilo sa v hlboký smútok. Vtedy zomrel jeden z najväčších mužov našej vlasti: Gabriel Baross, minister obchodu, ktorému tak nekonečne mnoho môžeme ďakovať. Jako ministra zvali ho obyčajne len „železným ministrom“, lebo on mal opravdovú železnú vôľu, unúval sa v záležitostiach krajinských vo dne v noci, jako čoby ozaj zo železa bol mal každú žilku. Nepoznal on prekážku ani žiadnu ťažkosť, ktorú by nebol premohol s jeho neunavňnou prácou v prospech dobrobytu svojej vlasti. S mnoho millionami zlatých prekonával veľké roboty, a on predsa tak chudobný zomrel, že jeho vdova a dietky ani od starosti o ich každodenný chlieb by neboli zachránení bývali.

Podivný sú veľký rozum, pevná, železná vôľa, ktoré v Gabrielovi Barossovi prebývaly a len týmto jeho vlastnosťami môžeme pripisovať to mnohé a veľké dobrodenie, ktoré za krátkych pár rokov jeho ministerstva ku dobrému svojej vlasti preukázal.

Baross utvoril železničnú sieť štátu uhorského, ktorá milliony a milliony zlatých dôchodku prináša ročite do štátnej pokladnice. On prevzal do majetku uhorského štátu dolnozemsčú, drávsčú, severno-východnú, západnú, sedmohradskú, päťkostolsčú a rakúsko-uhorskú železnicu. Týmto soštátneím železníc utvoril opravdovú zdravú železničnú politiku, tak, že sa dnešný stav obchodu s predošlým nedá ani porovnať. Pred 20—30 rokmi nemohli sme predať ani našu najpeknejšiu úrodu, lebo jaknáhle nastaly jaseňé pršky a v dolnozemsčých hlbokých blatách nemohol sa ani šesť volový voz pohnúť; nemohli sme naše zbytočné zbožie na trh odvážať, nemohli sme ho predať. Keď sa pred 20—30 rokmi vo volaktorom okolí našej krajiny málo urodilo a obyvatelia núdzu, ba aj hlad trpeli, štátna vláda im ťažko mohla pomôcť, lebo bolo málo železníc, slabý bol obchod; preto obilie, potrava, jedným slovom pomoc núdznym neskoro prichádzala. Teraz ale gazda i z najodľahlejšej dediny posielal do cudzozemska svoje jablka, hrušky a inšie ovocie a zbožia. Teraz štát po železnicach chytro môže pospiechať aj ku núdznym obyvateľom s pomocnou rukou, a veru aj pospiecha, lebo keď sú toľko potrební, postará sa štát aj o ich k siatiu potrebné semeno, ba aj o krmu pre ľichvu. Dnes už môžeš vyvážať a ani neúrodnosť nemôže už núdzu a hlad spôsobiť. Baross vystavil mosty cez Tisu a Dunaj a tak celé častky krajiny spojil, ktoré prv len s najväčšou nebezpečnosťou života mohli obchod viesť. Baross začal regulovanie horného Dunaja, on vzal do rúk sriadenie

„Železnej brány“ na dolnom Dunaji. Toto je jedna z jeho najkrásnejších, najväčších prác, ktorej sa on najviac radoval.

Veľké lode, mašiny, nástroje a veľkú robotnú silu poslal Baross ku „Železnej bráne“ a počali skaly lámať a rozstrelovať a tak hlbíť koryto Dunaja, aby táto veľká rieka aj tam bola splavná, kde prv pri malej vode pre veľké skaly, ktoré z Dunaja trčaly, len s malými loďami sa mohol obchod viesť. Baross s celou radostou jeho dobrého srdca myslel na to, že volakedy až po srdce našej vlasti, po Budapešť budú sa plaviť obrovské morské parolode, po tej ceste, ktorú im on spravil. Na prekopanie „Železnej brány“ kládol vysokú váhu a o zdar prevedenia toho svetového diela tak sa zaujímal, že posledne nešanujúc ani svoje napadnuté zdravie v studenom jarnom počasi tam chodil medzi robotníkmi na ostrom povetrí, vo vetre, v dáždi, práve vtedy, keď mal doma a v posteli ležať. Zárodok smrteľnej nemoci odtiaľ si priniesol a to, čo jemu najväčšiu radosť spôsobilo, urobilo uhorskému národu najväčšiu záľ, lebo to bolo príčinou smrti Gabriela Barossa.

Baross sa vždy namáhal na polepšení a pozdvihnutí obchodu. Išiel do Fiume, skúmal tajnosti morskej plavby, nechal stavať lode na Dunaj a na more, aby uhorský štát mohol nielen na suchej zemi, ale aj na vode do rúk vziať premávku. On si vzal pred seba, že vystaví pre lode prístav pri Budapešti, kde môžu od nebezpečenstva ľadu ochránené prezimovať. On utvoril podujatie plavby morskej, aby sme neboli prinútení, cudzím lodiam dávať naše drahé peniaze. On vykonal obchodné smluvy s cudzími krajinami, aby sa mohlo odvažovať uhorské žito, uhorská múka, uhorské víno, uhorská vlna a liehva do všetkých čiasok sveta. On umenšil cestovnú cenu na železniciach; *zaviedol zónu*, aby obľahčil cestovanie ešte aj tomu najchudobnejšiemu človeku.

Vedel Baross veľmi dobre, že cestovanie vzdeláva, múdrejší robí človeka. Kto svoju dedinu nikdy neza-nechal, taký sa veru nemôže rovnať tomu, ktorý ďalší svet pochodil. Koľko chudobných rodičov môže ľahko navštíviť v druhých mestách sa učiacich svojich synov? Koľko vojakov môže navštíviť na niekoľko dní svojich starých rodičov; a to sa len preto môže stať, lebo Baross zaviedol zónu, a za pár krajiarov mnohé míle ďaleko môže cestovať aj ten najchudobnejší človek. Ale on nielen cenu cestovného zmenšil, lež aj cenu odvážania tovaru. Preto môže teraz aj najchudobnejší remeselník zaviesť svoje výrobky na cudzie trhy. Koľko môže usporiť hospodár, remeselník a kupec pri ľahkej a lacnej premávke!

Okrem obľahčenia obchodu usiloval sa Baross s najväčšími obeťami pozdvihnúť uhorský priemysel, vidiac na každom kroku, že naša vlasť v priemysle veľmi zaostala; ľuto mu bolo vidieť, že gombíky, ihly, súkno, kožu, podošvy, porcellán, sklo, papier zrkadlá, zbroje, železné a medené tovary, zlaté a strieborné veci, plech a mnoho iných výrobkov z cudzích krajín dovážajú k nám za drahé peniaze preto, lebo u nás nebolo takých fabrik, ba aj málo učeních remeselníkov. Pre toto napomáhal, čo najlepšie mohol, fabričný priemysel, snažil sa cudzozemských fabrikantov k nám privábiť, ktorým potom rozličné podpory zaistil, dal im štátnu požičku, znížil daň, len aby ich povzbúdzal k vyvinutiu uhorského priemyslu. Uskutočnil zvláštnu priemyselnícku banku, aby sa tí remeselníci, ktorí potrebujú obchodnú istinu, mali kde o požičku obrátiť. Podporoval a napomáhal výstavy, aby fabrikanti a remeselníci mali príležitosť ukázať svoje výrobky obecnstvu, toto ale aby malo

príležitosť ich výrobky poznávať, skúmať, a tak aby obchod ožíval. S touto jeho starostlivosťou a neunavnou prácou docielil Baross to, že ešte v jeho živote v našej milej vlasti mnoho fabrik povstalo, ktoré aj dnes ešte dávajú mnoho a mnoho tisíc robotníkom každodennou prácou každodenný chlieb.

Baross zaviedol zákon na usporiadanie ciest, mýt a prievozov, aby skrz toto obľahčil osobny a továrny obchod, aby oživil kupectvo, skrz čo do obchodu príjdu peniaze, ktoré povzbudzujú ľud k robote, a robota znamená dobrý, zdravý život.

Ale on sa aj na inší spôsob vynasnažil dobrobyt ľudu a obzvlášť blahobyť robotníkov napomáhať. Zákonne postaral o podporovanie nemocných robotníkov; on uložil za povinnosť robotníkom poistenie svojho života proti nehodám, jemu sa má ďakovať zákon o *nedelnom odpočinku*. Na prvý pohľad by človek ani nemyslel, jako nevyslovitfene veľký ošob donáša zákon tento z obľahu na zdravie telesné a duševné. Veľké požehnanie je nedelny odpočinok pre takú rodinku, ktorej blava, otec, vo večitej robote žije, ďaleko od svojich domácich; teraz aspoň jeden deň v týždni môže so svojou rodinkou tráviť, v Božom chráme na službách Božích účasť brať a má týždenne aspoň jeden deň, kedy aj na seba môže myslieť, kedy je celkom svoj a svojej rodinky.

Medzi veľké zásluhy Baro-sa patrí založenie *poštových sporiteľni*, s ktorými sa usiloval ľud ku sporivosti privykáť. Poznal on dobre ľudí, že radi trovia, ale na sporivosť nemyslia. Baross nám dal príležitosť, aby sme sporivosť nielen so zlatkami ale aj s krajiarami počat mohli; ba už aj dieťa môžeme privykáť ku sporivosti, jestli za tie krajiare, ktoré má za sladké maskrty vyhodit, päť krajiarové marky kúpi a jaknáhle má takýchto desať kúskov, vloží ich do poštovej sporiteľne, kde mu zapíšu 50 krajiarov a knižočku o tom vystavia. Baross sa v jeho prozreteľnosti nesklamal, lebo teraz ročíte asi dva miliony zlatých usporia si najchudobnejší obyvatelia našej vlasti v týchto sporiteľňach, kde dostanú síce menšie úroky jako kde inde, ale sú tak isté, že nám ich ani exekútor sekvestrovať nemôže a sám štát je za ne zaručený, že sa nám tam neztratia.

Baros svojim účinkovaním dával nám príklad, jak máme na blahu vlasti pracovať. Ju milovať zároveň poukazujúc, že naučením sa štátnej reči poslužíme samym sebe, lebo tým otvorí sa nám celá krajina a vždy do-rozumujeme sa s ostatnými jej obyvateľmi, našimi bratmi, s ktorými od tisíc rokov v bratskej shode nazývame.

Keď Baross niečo uznal za potrebné ku dobru svojej vlasti, to aj prekonal, čomu akékoľvek prekážky do cesty stavali, a stavali mu ich ešte aj takí, ktorí mali jemu pomáhať prekážky odstrániť; ale on sa žiadnej prekážky nezľahol. Jak ju nemohol na dobrý spôsob odstrániť, obišiel ju, alebo ju rozumom a mocou premohol, ale s jeho cesty odvrátiť sa nedal.

Pred prácou sa nikdy nentahoval, lež jako sa vyšvihoval vyššie a vyššie, tak si rozmožoval aj prácu a tým viac pracoval. Z nízkeho stavu svojím rozumom a ustavičnou pilnosťou sa vyšvihol na najvyšší stupeň. V 23. roku veku svojho stal sa pravotárom, neskôr stolíčnym podnotárom, potom krajinským snemovým vyslancom, štátnym tajomníkom a konečne ministrom obchodu. Nemal vysoko stojacich príbudznych, nemal mocných protektorov, ktorí by jemu boli k tomu dopomohli, postupoval sám od seba, vyšvihoval sa zo svojej vlastnej sily lobo sa učil, pracoval a ustavične unúval. Keď druhého človeka už omrzelo učenie, na stranu položí knihu, on ale ešte aj v jeho vysokom postavení chytil

do ruky knihy a celé noci pri nich ztrávil, učil sa, rozmyšľal a čo bolo prospešné, použil.

Barossa jeho vysoké postavenie, jeho moc neomámila, on zostal aj vtedy dobrosrdečný a svedomitý. Jestli niekto mal pravdu a o pomoc k nemu sa obrátil, mohol byť istý, že mu Baross pomôže. Preto mal k nemu dôveru aj ten najjednoduchší, najchudobnejší človek. Svojich rodičov nadovšetko miloval a šťastným sa cítil, keď niekoľko hodín s nimi ztrávil mohol. Nezabudol nikdy ani na tom najvyššom stupni, že všetko bedlivej výchove svojich dobrých rodičov má čo ďakovať, za čo im bol vďačný, až do poslednej hodinky svojho života nikdy na nich nezabudnuc.

Gabriel Baross narodil sa dňa 4. júna roku 1848. v trenčianskej stolici v obci *Pružine* zo zemanskej rodiny, ktorá zemanstvo s prádikom beluší roku 1575. od kráľa Maximilliana obdržala. Dom, kde sa hodný syn našej vlasti narodil, stolica trenčianska na večitú pamiatku skvostnou mramorovou tabulou ozdobila. Jeho otec bol Anton Baross, okresný kráľovský sudca, matka jeho bola rodená Natália Pongrácz. Jeho, teraz už tiež nebohí, rodičia boli všeobecne ctení pre ich duševnú šlachetnosť a dobrosrdečnosť.

S veľkou láskou bedlil Baross nad výchovou svojich dvoch dietok Gabriela a Katky, na výchovu ktorých osobne dozeral. Najradšej sa zdržoval v lete, keď sa od roboty na niekoľko dní odtrhnúť mohol, v Klobošiciach, v skromnom letnom bydlisku v kruhu svojej manželky rodenej Karoliny Sipeky a svojich dietok. Odtiaľ navštevoval potom každodenne svojich v Ilave bývajúcich rodičov.

Na dôkaz jeho veľkej lásky a vďačnosti oproti svojim rodičom podávame nasledovný list, ktorý v ostatných dňoch svojho života písal svojim rodičom, a v ktorom im ďakuje za ich dopropranie, ktoré mu k meninám poslali:

Budapešť, 24. marca 1892.

Milovaný Otče!

Chlapec a ja, ani minútu nemôžeme premeškať, aby sme nevyslovili najhlbšiu vďaku mojim drahým rodičom za dopropranie z príležitosti našich menín. Skutočne toľko lásky čítame z Ich milých riadkov, drahý Otče a Matka! že to slušne odplatiť sotva som vstave. Chlapec sa dosť dobre učí, a jak aj jeho srdce dobré zostane, vtedy azda v dobrom pomere budeme. Veľmi milujem svoje dietky a azda aj ony mne prinavrátia tie moje city a moju starostlivosť.

Teraz som snemom dosť zamestnaný; zajtra večer cheem cestovať ku „Železnej bráne,“ a niektorú budúcu nedeľu ale do Ilavy a Klobošíc.

Len keď sú milí rodičia zdraví, to ma nekoenečne spokojným robí.

Keby som len aj ja mohol o sebe povedať, ale žiaľbohu! veľkú premenu cítim a veru nie výhodnú.

No, však uvidíme, čo bude; mám trpezlivosť a oddanosť naproti všetkým údeľom osudu.

Marica, Jóži a Justin*) nám tiež gratulovali;

Ten list, ktorý im on píše, bol chytrý písaný; a skutočne v písme zaostal, lebo nemá trpezlivosti.

A teraz po jednom unavnom zasadnutí písané moje riadky dokončím s opakovaním mojej najvrúcnejšej vďaky. Dobrý Boh nech tisícásobne požehná

* Marica, jeho sestra, je manželka direktora ilavského kráľovského trestného ústavu Jozefa Kovácsa, ktorý je v liste zvaný Jóži. Justin je jeho brat terajší viceispán trenčianskej stolice.

chlapec ale všetko pre seba zaujal.

mojich drahých, dobrých rodičov, nech Ich udrží v najlepšom zdraví, nech milujú Ich verného, Im ruky mnohokrát bozkávajúceho syna
Gábora.

Aj z tohoto jeho listu vidieť veľkú bohobojnosť veľkého ministra. dávajúc tým príklad, že keďby nás Boh všemohúci na jakýkoľvek veľký stupeň povýšil, nikdy nezabúdajme na Boha a rodičov.

Barossa za snemového vyslanca vyvolil najprv roku 1875. okres ilavsko-púchovský, a keď aj ministrom zostal, vždy rád oslovil aj najjednoduchšieho známeho občana zo svojho okresu. Kedykoľvek prišiel do Ilavy ku svojim rodičom a stretnul sa s niektorým známym, vypýtal sa ho, jako sa má, a keď sa mu s nejakým trápením požaloval, tu potešoval ho, aby len dúfal v Pánu Bohu.

Jeho život bol krátky, lebo zomrel v svojom najpeknjšom veku, v 44. roku, ale aj cez tento krátky čas viac utvoril, jako mnohí druhí mocní mužovia do neskorej staroby. Dokiaľ žil, svojmu menu takú povest zapatriť, že ho naraz vo troch miestach vyvolili za snemového vyslanca.

U jeho rakve všetci sme cítili, že odumretie Barossa je veľká ztrata pre celú našu vlasť; všetci sme ho oplakávali, jako najväčšieho syna našej vlasti. Jeho mrtvé telo odpočíva v Klobošiciach, v kaplnke mauzoleumom zvanej a jeho zaslúžená pamiatka stkvie sa v Budapešti. Uhorský národ zostal vďačným naproti svojmu veľkému synovi a behom krátkeho času sossbieral potrebnú summu na sochu, ktorá zvečňuje pamiatku Gabriela Barossa.

V nedeľu dňa 20. novembra bude odhalená socha veľkého ministra pred východným železničným nádražím, aby každý príchodzí videl, že vieme si uctiť zásluby a pamiatku tých, ktorí nežistne pracovali na pozdvížení našej vlasti.

DOPISY.

Dolný Liptov, dňa 14. nov.

Vysokoctený pán Redaktor!

Nechcem nič iného, len podať jednoduché dáta z voľby stoličných výborníkov. Dialo sa to 8. novembra. Z liberálnej strany boli traja kandidáti: pp. Jozef Angyal, Jozef Tholdt a Eduard Lehoczky; všetci traja už starí vyprobovaní výborníci. Z ľudovej strany tiež traja, assíce: pp. Vlašák, Novák a Hradský, všetci traja noví kandidáti. Pred touto voľbou nebolo takej behačky ako to po iné roky robili ľudári a preto aj neboli svedení; lenže na konci bol Jozef, povedá žid. To sa aj teraz spinilo. V Ružomberku v deň voľby bolo už inak, tu už bolo kortešov dost z ľudovej strany, striehli na našich ako líšky na kury. Lenže to všetko mnoho neprospeľo, ba ani to neosožilo, že niektorých už aj prezývali pp. Hlinkovci. Jedno ale nech si zapamätajú tí páni, ktorí len na pána Jozefa Tholdta hlasovali, s tým tak popravili ľudárov, že jeden z nich bol predsa vyvolený. Nech to urobia, na pr. Liskovčania a hlasujú len na ich notaru, vtedy prepadnú všetci traja naši kandidáti. Z tohoto nech sa každý poučí: že je nie dobre sa trhať, lebo pstrhané vojsko nepriateľ ľahko premôže. Pánom ľudárom ale len toľko: keď dáte našim občanom pokoj, ako teraz ste im dali, vtedy nebudete mať ani jedného z nich. Vž vás oni dobre poznajú, že ste ich len vždy klamali, lebo

dosiaľ ani vieru, ani kríže, ale ani oltáre im nikto nepobral.

Teraz tri roky zvíťazili v našom okrese ľudári a to všetci traja, dnes ale sme zvíťazili nad dvoma, a keby malá roztržka nebola bývala, mohli sme mať všetkých troch. Liskovčania okrem troch všetci hlasovali na liberálov. Je chválhodné pre tých čo sa pripojili ku starej a vernej posádke. A tak je aj dobre, keď občania jednej obce spolu držia, vtedy ani chlapeci nebudú v Liskovej obloke vybijaf atď.

V Ružomberku po tieto dni stoličná kommissia prezerala vraj účty mestské: všetko bolo vraj v poriadku a na nešťastie ľudárov nespensovali ani rychtára ani jedného notára. Nuž páni ľudári! kde ste zašli s vašimi klebetami. Očernovali ste ich vo vašich plátkoch, v „Alkotmányi“ a v „chýrečnom“ Krestane? Ako že sa zodpoviete pred tlačovou pravotou, ak vám ju na krk obesia. Dajte si vy pokoj s vašim báchaním do sveta. Mohli by ste sa najprv presvedčiť a potom mali by ste právo hovoriť.

Pozorovateľ.

Orava, dňa 15. novembra 1898.

Veľactený Pán Redaktor!

Sdelil som dávneho času, že bore našou stolicou mieňa stavať železnicu. Ja vždy v ceste byvši furman myslel som si, že z toho nebude nič; teraz ale mnohým k radosti, ale m. obým — jako aj mne k zarmútku musím sdeliť to, že sa táto železnica do Podzámku z Kráfovian už 24-ho novembra má otvoriť. To je pre furmanov, ako som ja, nemilý chýr a tým nemilšia bude skutočnosť; nuž ale nezúfajme bratia! Počul som, že tarifa tej budúcej železnice je primasná. Ja keď som nabral fúru 16—18 metrových centov z Kráfovian do Kubína, zarobil som — dľa jakovosti tovaru — 3—4 zl., kupec keď po železnici ten tovar si nechá doviest' z Kráfovian len 1 kr. na metrickom cente zvýši; — zo stanice kubínskej ale do mesta ani jeden furman za 1 kr. tento tovar — metrický cent — nedovezie.

Ja teda nezúfam, že nebudem furmaniť; — furmaniť budem, — lebo budem konkurrovať so železnicou a dľa jakovosti tovaru o 50—60 kr. budem furmaniť lacnejšie. Iba pivo martinské vozit' nebudem, lebo to som len raz vozil a potom mi tri dni v „poneväč“ — i čvrkalo tak, jako pod pekárskou pecou.

Nakoľko som už dávno nič nového nesdelil, musím oznámiť, že švábky sme mnoho nakopali; metrický cent stojí 1 zl. 20 kr., kapusta bola po 80 kr. metrický cent. Zrno podsýpa hojne a úfame, že tohoto roku azda nebude biedy u nás.

Behom tohoto mesiaca dialy sa u nás voľby na stoličných výborníkov; zvíťazili všetko liberálni kandidáti.

Jako som už hore spomenul, dňa 24. novembra má sa už otvoriť železnica od Kráfovian do Podzámku: s touto robotou sa veru ponáhľali, do roka tak veľkú prácu vybaviť.

Na tejto železničnej čiare sa už pridaly aj nehody. Stalo sa, že jeden povoz sa rozkapčal, jeden chlap ho chcel nazpäť zapjať, v tom ho ale hák zachytil tak hlboko do mäsa a vliekol niekoľko krokov po dráhe. Iný raz, v tmavej noci cestovali z Podzámku do Kubína na dresíne dvaja merníci a s nima aj dvaja páni; v tuhom behu sa potkli na železničnej dráhe s jedným vozňom, ktorý o samote stál na dráhe, merníci utrpeli také rany, že len tak boli posbieraní a odvezení na voze.

V našej stolici teraz mešká dozorca na dorábanie ľanu; od tých čias ako náš stoličný gazdovský spolok

aj na dorábanie ľanu spoju pozornosť obrátil, už i gazdovia sa viac zapodieľajú ľfanom a na trstenskom jarmoku dalo sa mnoho a pekného ľanu kúpiť a predať.

Tento gazdovský spolok blahodarne účinkuje aj na dochovávaní peknej ľichvy; vydobil to, že obce za zníženú cenu si môžu kúpiť zo štátných majerov plemenných býkov. Toto pre našich gazdov je veľkou výhrou.

S úplnou úctou

Furman.

Dolný Liptov.

Blahorodý Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie nasledovných riadkov: Voľbu stoličných výborníkov sme mali dňa 8. novembra, ktorá sa skončila so skvelým víťazstvom slobodomyselných kandidátov, asíce vyvolení boli: Jozef Tholt 283, Štefan Angyal 261 a Karol Hradzsky 247 hlasmi. Posledne menovaný je síce ľudár, tamti ale liberáli, lenže aj tento vyvolený ľudár oproti 223 hlasom liberála Eduarda Lohoczky, zaslúžilého to notára obce Lykavka, by bol istotne prepadol, keby 42 voličov Veľkej Stavnice boli svoje hlasy oddali nielen na Jozefa Tholta ale aj na ostatných dvoch liberálnych kandidátov; na takýto spôsob by bol dostal Štefan Angyal 303, Jozef Tholt 283 a Eduard Lehoczky 265 hlasov, čím by sme boli ľudovú stranu v ružomerskom okrese už úplne porazili a jej aj *requiem* odspievali; že sa toto nestalo, príčinou je jedine nepekne zachádzanie Jozefa Tholta a jeho voličov, ktorí nehľadeli na víťazstvo liberálnej zásady, ale na záujem jednej osoby. Toto si zapamätáme a pri budúcej voľbe Jozefovi Tholtovi aj istotne vrátíme.

Ctení čitatelia nášho obľúbeného „Opravdového Krestana“ sa ale budú čudovať nad tým, že v ružomerskom okrese je ľudová strana porazená; a veru sa aj jest čomu čudovať, keď povážime, že ľudová strana v tomto okrese tak hlboko pustila svoje korene, že sa nazdala, že úplné víťazstvo dobila a v tejto svojej nádeji už vopred všetkých liberálov na dno pekla pohádzala. K horoznačenému víťazstvu veľmi — ba môžem povedať — jedine Lúčky, Kalameny a Lisková dopomohly; v týchto prvých dvoch obciach, v ktorých sa ľudová strana v Liptove zrodila, dnes už úplne vymrela. Radosť bolo hlaďet' na týchto 35 Lúčanov a 29 Kalamenčanov, ktorí len pred pár mesiacmi boli zúriví ľudári, hotoví nielen majetok ale aj vlastný život obetovať za zásady ľudovej strany, pri terajšej voľbe ale oduševnene hlasovali na liberálnych kandidátov. Ja! časy sa menia a my v nich, hovorí latinské porekadlo. Že sa dnes v týchto dvoch obciach politické pomery zmenily, je zásluhou Jozefa Dubravec, rychtára obce Lúčky, Petra Kamhal, rychtára obce Kalameny, ktorí boli v fažkom a krutom boji za zásady liberálnej strany Florianovi Felix, váženému okr. notárovi týchže obcí, pravou rukou. Tento posledne menovaný muž, po triročnom boji, — bárs je telesne slabý predsa veľké duševné sily skrýva v sebe — získal si svojou neunavnou svedomitou prácou, dobrým zaobchádzaním s ľuďmi, bezstranným úsudkom dôveru nielen vo svojom ale aj v cudzích okresoch natoľko, že dnes ľud v ňom silne dôveruje, jeho súkromné rady použije, a jeho aj nasleduje, silne súc presvedčený, že oklamany nebude.

Veru od tohto muža sa môžu poučiť aj druhí predstavení, jako a s jakými prostriedkami sa bojuje za osvetu, za dobro ľudu a za zásady liberálne. Nie osočovaním ľudovej strany, tá sa osočuje sama; nie ohováraním kňazov, toto by malo veľmi planý dojem na ľud, lež svedomitým úradovaním, prácou a dobrým zaobchádzaním s ľuďmi. Toto isté platí aj o Eduardovi Lehoczky,

notárovi obce Lykavka, ktorý s jeho múdrom a rozvažitým úradovaním obec Liskovú priviedol do starej kolaje. Jedine obec Lykavka ešte nenie na dobrej ceste, no úfame, že aj táto použije radu svojho milého notára a nasledovať bude Liskovú.

My teda liberálni voličia okresu ružomerského keď sa s boľastou lúčime od nášho vysokocteného bývalého stoličného výborníka Eduarda Lehoczky, kocháme sa tou nádejou, že pri najbližšej voľbe ho znovu našou dôverou poctíme. Pod jedným ale v radosti nášho víťazstva privolávame blučné sláva lúčanským, kalamenským a liskovským voličom, trikrát ale sláva ich statným predstaveným. Urodzení páni Štiavničania nech ale pamätajú, že krajšie je čestné prepadnutie, ako nečestné víťazstvo. S dovoľením pána redaktora budúce viac.

S úctou

Omega.

BESEDNICA.

Jano na námluvách.

Prečo sa smejete? Janovi do smiechu nebolo!

A prečo?

Otec Žofkin sa zlobil. Mnoho sa zlobil.

„Já ti dám Jana! Evanielium si vezmi a preriekni si každý deň jednu kapitolu!“

Však, hovorte Žofke o evanjeliume, keď má v oku Jana! Čo na tom, že je Jano len z chalúčky a že orie roľičku kravami... Zato je hodný šuhaj. Neboli by bo páni oficiéri odobrali ku dragónom... Čože tedy, nemal ešte ani fúziky! Ale keď sa vrátil!? Chlap jako hora a červený jako hrdza...

„Žofka poď sem! Hrom do toho plaču — nebude tomu koniec?“

Žofka prišla držiac si konček červenej zásterky v ľavej ruke; rozpačite postavila sa ku trubke a rovnala na nej taničky a skleničky.

„Ja ti vyženim z hlavy vrtochy! Ja ti dám Jana! Chceš sa vydávať?“

„Dobre, keď sa chceš vydávať, prehovorím zajtra s Gašparom z Dobian — —“

„Tatičko!“

„Mlč, blúpa koza! Nech si je Gašpar vdovcom, ale za to má grunt čistý jako ľalija. Veď sme spolu už niečo hovorili...“

Tvrdý hlas tatičkov rozduřil Žofku.

„Radšej nič! Radšej zostanem do smrti pauou!“

„Ty! Ty! Počkaj, ja ti dám...!“

Tatičko sa rozohnal na Žofku a Žofka jako by smeť, vybehla z izby do kuchyne, tak do dvora a dvorom do sadu. Udýchaná zastavila sa pod jablňou, kde klesla na daskové sedadlo a zaplakala:

„Kebyš vedel, môj zlatý Janičko!“

A keď si utierala slzy, zaspievala smutne:

„dávajú mi vdovca,
ktorý má pol srdca“

Ba, pravdu má Gašpar má síce celý grunt a čistý, avšak — len pol srdca. — A tá polka je ešte tak studená! Žofke ju dávajú! Najkrásnejšiemu dievčaťu z celej dediny... To by bolo! Veď je raz — ba viac raz tak starý jako ona

„Ach Janičko milý,“ sťažovala si druhého dňa svojmu milému — „ty musíš niečo urobiť! Tatičko dnes hovorili vraj s Dobánskym Gašparom... a večera ma chceli zbiť...!“

Jano mlčal.

„Ach, Janko...“

„A vieš ty čo... ja... Kde je otec?“

„Nie je doma.“

„Večer, pred večerou.“

„Dobre! Choď domov.“

I Jano šiel domov. Otvoril kasňu, vytiahol šaty, ktoré brával len na „parádu“ a obliekol sa do nich. Po kľakani vyšiel zadnými vrátami a zamieril k Vybalovcom.

„Jano ide na námluvy! Ten to vykáže...“

„Je pán Vybal doma?“

„Nie sú. Prídu pozdejšie. A čo chceš?“ tážal sa ho paholok Vybalov.

„No nič. A Žofka?“

„Je v zahrade.“

Šiel teda za Žofkou. Sadli si na lavičku pod jablňou a za chvíľu zapomenuli na celý svet. Láska je slepá. Nevideli ďalej nežli Žofka Jankove fúziky a Janko jej hybké, červené ústa. Hubičky mlaskaly jako dažď z odkvapov. Tiskli sa k sebe vždy viac... Láska je slepá, jako tridsaťročná kobyla... Keby nie, boli by museli vidieť pána otca Vybala, jako vošiel do zahrady.

„Oho...! Stotriel sa do teba!“

Starý Vybal rozťahal pravicu a zastiahol Jana práve cez gamby. To bola hubička! Nečakal Jano na ďalšie pomazanie. Ba zapomenul razom i na námluvy. Zanechal Žofku u rozzúreného tatku a cválal skokom ku bránke. Avšak beda! U bránky ležal veľký Strakoš, najväčší nepriateľ Janov z celej dediny.

„Túba, aby mi zas zabryzol do stejna jako onehdá!“

Ale kade von? Nezbyvalo inej cesty z námluv, než cez plot do susedovej zahrady.

V zahrade susedovej dozieraly červené jablká, na ktoré zvlášte slobodná chasa mala apetít.

„Ja si tiež odtrhnem a dám jablko do truhly, tak šaty potom pekne voňajú!“ pomyslel Jano.

Ponevác však chasa neoberávala s pánom susedom Chytilom na jar húsenky, nechcel teda pán sused nijak rozumieť, prečo a začo by jeho „červené“ mali voňať a chutnať druhým. Pozor dal teda na stromčeky jako na oči v hlave. Janov skok vyrušil suseda, ktorý podriemával ticho na lavičke. Ozrel sa, avšak nevidel živej duše. Vedel totiž Jano o stráži pána Chytila a preto, sotva ho zbadal, vyskočil na košatú jablňu a ukryl sa v hustej korune. Vedel, že by neveril, keďby mu riekol, že uteká od Vybalov, že pán otec ho ženie, preto že bol za Žofkou.

„A čože, počkám, až Chytil odíde a tak už to pôjde... Ale moje sviatočné šaty!“

Pán sused prezeral pozorne zahradu.

Čo? haluzie sa hýbe a predsa žiaden vetor nenie...

„E ty!... sto stried do teba! Počkaj, veď ti ja oberiem jablčka.“

„Pán sused, prosím vás, nekričte; ja som nešiel na jablčka. Bol som za Žofkou, a — — —“

„Jano zid!“

„Pán sused zidem... ale odložte tú palicu pred.“

„Jano zid!“

Jano však že nie, že až pán sused odhodí palicu z ruky.

„Počkaj, ja ti pomôžem!“

Asi dva kroky od jablone stála bečka s vodou a veľká včelárska striekačka. Pán sused uchopil striekačku, natihol špinavej vody a — spustil.

„Ježišmaria, pán sused, moje šaty! Pán sused zídem...!“

Nechcelo sa Janovi ale musel. Zvoľna a opatrne schádzal, hľadiac smutne po bakuli. Sotva pocítil pevnú pôdu pod nohami, pocítil i — palicu pána suseda.

„Kristupánu...! pán sused...!“

„Jano, nekrič. Ešte raz, tu máš...“

„Všetci svätí...!“

„Ja ti dám jablček!“

„Sto striel, to boly námluvy...“ vzdychol Jano, keď sa vyšmikol z ruky pána suseda.

Kráľov dar. Jeho veličenstvo kráľ zo svojej privatej pokladnice 100 zlatých daroval vyhorelcom obce Kopčany (v Nitrianskej).

Arcikňažna Maria Valeria koncom minulého týždňa odcestovala z Gedelove do Walsee ku svojej rodině. Panovník teraz samotný baví sa v Gedelove.

Kráľovské vyznačenie. Karola Kleina správcu r. kat. elementárnych škôl v Baňskej Bystrici jeho veličenstvo kráľ za veľké zásluhy na poli výučby vyznačil zlatým záslužným krížom.

Cisárske jubiléum. Z Viedne oznamujú, že z príležitosti cisárskeho jubiléuma jeho veličenstva všetky odbová sa majúce veľké vojenské slávnosti vystanú. Na miesto toho dňa 1. decembra bude vo všetkých kasárňach „Zapfenstreich“, a 2. decembra rano bude t. zv. „Tagreveil“ v sprievode vojenských hudobných sborov, potom budú služby Božie, po ktorých rozdáju jubilejné medailie.

Ministra Darányiho békésko-stoličný vzdelávajúci spolok na poslednom zhromaždení s veľkou oduševnenosťou zvolil za svojho čestného člena. Účinný minister totiž dal menovanému spolku väčšiu štátnu podporu, čím umožnil založenie ľudových knižníc vo všetkých obciach stolice.

Jedon million FMKE. Nitrianský veľkostatkár neb. Imrich Zsembery v testamente poručil svoj 5000 jutár poľa obnášajúci statok v hodnote jedného miliona zlatých F. M. K. E. Hornouhorskému vzdelávajúcemu spolku, o čom teraz uvedomil s prevedením závetu poverený advokát predsedníctvo spolku s tým podotknutím, že dedičia Zsemberyho napadli tento závet. Predseda Fmky, hlav. župan Vilhelm Thuróczy poveril podpredsedu spolku dra Gejza Gyürkyho, aby odcestoval do Hentu na Zsemberovský majetok a aby sa tu i dozvedal o stave dedičmi zavedenej pravoty. Spolok až potom rozhodne, či má prijať toto dedičstvo a pravotiť sa s dedičmi.

Zhorela na hrobe matkynom. V deň Dušičiek na cintarí v Oravici 9-ročné pekné dievčatko Tónka Kumherová na hrobe matky zapálila sviečocky a potom sa skrúšene modlila. Jako, jako nie šatočky modliaceho sa dieťaťa dostaly sa akosi ku horiacej sviečke a v nasledujúcom okamihu úbohého dievča stálo v plameni. Bola síce pomoc hneď naporúdzi, ale pokým horiace šaty postříhali jej s tela, úbohého dievčatko utrpelo tak ťažké popáleniny, že za strašných bolesti o dva dni pozdejšie zomrelo. Ťažko navštívený otec skoro zúfal nad hrozným nešťastím.

Pohrab arcikňažny Marie Antonie. Mrtvolu arcikňažny Marie Antonie, toskánskej veľkokňažny doviezli z Badenu do Viedne, kde ju dňa 14. t. m. uložili na večný odpočinok do hrobky kapucínov. Na pohrabe prítomný bol i jeho veličenstvo kráľ, ktorý v sobotu odcestoval z Gedelova do Viedne na pohrab, na ktorom boli prítomní mnohí členovia panovníckeho domu, všetci dvorní hodnostári, pápežský nuncijs, zastupitelia cudzích mocností, členovia rakúskej vlády a vysoká generalita. Uhorskú vládu na pohrabe zastupovali ministri barón Fejerváry a Imrich Jasipovich.

Nemeckí hostia v Budapešti. Tento týždeň došla do Budapešte jedna z ôsmich členov pozostávajúca kommissia v zastúpení nemeckých ministrov orby, kupectva a vnútra jako i v zastúpení mesta Berlína. Nemeckí hostia ktorí cieľom študovania hospodárskych, kupeckých a iných do toho oboru patriacich otázok dojdú do Uhorska, predstavia sa ministrom Ignácovi Darányimu. Potom navštívia povestný trh na ošipaně v Kőbányi, budapeštiansky dobytčí jarmok, bitúnok atď. Navšteva nemeckých odborníkov je opäť novším dôkazom, že uhorské hospodárstvo a kupectvo, jako i rýchly vývin Budapešte i za hranicou vlasti našej vzbudzujú všeobecnú pozornosť a uznanie.

Dieťa v koči sultanovom. Keď turecký sultán vracal sa z carihradského prístavu, kam bol odprevadil svojho vysokého hosta nemeckého cisára Vilhelma, jedon Turek prederúce sa cez vojanský kordon jazdcov a telesnej stráže, skočil ku sultanovmu koču a hodil jedon väčší do plátna zaobalený balík do hintova. V sprievode sultanovom, jako i v obecensťve nastal veľký poplach, až konečne jedon adjutant zdvihol balík a ku svojmu prekvapeniu namiesto bomby našiel v ňom plačúce dieťa. Človek, ktorý dieťa hodil do koča sa ani nebránil, dal sa chytiť a na policii udal, že je štátnym úradníkom a už od mesiacov nedostáva svoj plat. Preto nebol vstave chovať dieťa svoje, ktoré aby ho ratoval od hladovej smrti, takýmto spôsobom chcel odporúčať do priazne sultanovej, ku ktorému nemohol sa ináč dostať. Keď sa dozvedel sultán o výsledku vyšetrovania, hneď rozkázal, aby úbohého úradníka zaraz pustili na slobodu a dal mu vyplatit' zaostalý úradnícky plat. Dieťa však dá sultán vychovávať v kruhu svojich detí.

Nehrozí viac nebezpečie morovej nákazy. Tá strašná nemoc, ktorej padly vo Viedni za obeť tri ľudské životy a o ktorej sme cieľom upozornenia nášho obyvatelstva obšírnejšie písali, jako úradne vyhlásili, už viac nehrozí obyvatelstvu viedeňskému. Posiaľ pod lekárske dozorom držané osoby už tiež prepustili a tak v „Allgemeines Krankenhaus“-i jako i v nemocnici Franca Jozefa opäť riadne prijímajú nemocných. Stále zasedávajú zdravotnícku radu miestodržiteľ už pred niekoľkými dňami rozpustil. Predstavenstvo mesta Viedne na svojom poslednom zasadnutí drovi Pochovi, ďalej po sv. srdci Ježiša pomenovaným mníškam a vôbec všetkým tým, ktorí verným a sebaobetivým konaním povinnosti nadobudli si zásluhy okolo zamedzenia ďalšej nákazy, odhlasovalo mestské vyznačenie a vyslovilo vďaku a uznanie. Opatrovníčka Hocheggerová okrem oho dostane od mesta i čestný dar.

Prísny trest. Ján Roth, obecny vojak v 39. pešom pluku v Debrecine na cvičebništi chcel kolbou pušky sraziť svojho fírera. Rotha vojanský súd odsúdil preto na dva roky sostreného žaláru.

Sultánov hárem. Vydriavanie háremu sultanovho stojí ročne 15 milionov zlatých; niet sa potom čo diviť, že je turecká štátna kassa vždy prázdna.

Vrah kráľovnej Alžbety posúdený. Najväčší zlosyn tohoto stoeletia, vrah kráľovnej Alžbety stál 10. novembra pred súdom v Genfe. K tomuto trestnému pojednávaniu prišli zpravodajci zo všetkých európskych štátov. Pojednávanie trvalo celý deň. Vrah neukázal ani najmenej ľútosť, ba naopak tak vyzývave sa choval, že to vzbudilo v obecensťve to najväčšie rozhorčenie. Porotci jednohlasne uznali vraha Luccheniho vinným zo zákernickej a zúmyselnej vraždy spáchanej na kráľovnej Alžbete. Následkom tohoto výroku súd posúdil Luccheniho na *doživotný žalár*. Šibenici len preto ušiel, lebo vo Švajciarsku trestný zákon nemá trest smrti, najväčší trest, ktorým môže byť niekto stihnutý je doživotný žalár. — Za vrahom sa tedy zavrely dvere podzemného žalára, odkiaľ nevyjde viac na slobodu. Prekliata buď pamiatka jeho!

Ukradli úradné písma. V hlavnom colnom úrade v Budapešti pred krátkym časom nevysvetliteľným spôsobom zmizly písma, na základe ktorých bol bohatý veľkostatkár Ladislav Herzfeld, ktorý pred 12 rokami presťahoval sa z Balassa-Darmot do Budapešti, posúdený na 9000 zlatých pokuty, ktorú mal zaplatiť pre zatajenie svojich dôchodkov, čím vyhol oddaneniu a tak oškodil štát. Herzfeld apelloval na administratívny súd, ba i na finančného ministra, ale všetky fóra ho odmietly. Všetky akta dostaly sa k daňovej direktii, ktorá na to namerala mu pre zatajenie dôchodkov 14.000 zl. peňažnej pokuty, ktorú však nemohli sinkassovať, lebo Herzfeld zas apelloval. Krátko nato u daňovej direktie zbadali, že na Herzfeldovu záležitosť vzťahujúce sa všetky akta zmizly bez stopy. Jasně je, že vážne písma niekto ukradnul. Zavedené vyšetrovanie nič nevedelo vypátrať, len niekoľko podozrivých diurnistov prepustili, ačkoľvek im nič dokazať nemohli. Celú záležitosť teda znovu museli počať a poslal už vyše 50 svedkov vypočuli, a títo tiež proti Herzfeldovi svedčili, prečo je pravdepodobné, že Herzfeldovu daň opäť zvýšia a pokutujú ho už raz vymeranou peňažitou pokutou.

Pec na pálenie mŕtvol v Berlíne. Z príležitosti morovej nákazy vo Viedni 130 berlínskych lekárov podalo k berlínskej mestskej rade prosbu, v ktorej poukázali na nebezpečenie, ktoré hrozí obyvateľstvu pochovávaním na mor zomrelých ľudí, prosia, aby v jednej nemocnici, kde opatrujú na nákazlivé choroby onemocnelých ľudí, vystavili dali krematorium, pec pre pálenie mŕtvol.

Odborná mienka o Andréovi. Povestný cestovateľ Július Payer, ktorý už tiež chodil okolo severnej točnej a on objavil na ďalekom severe. Zem Franca Jozefa, týmto dájuje jej meno nášho kráľa, tieto dni mal vo Viedni prednášku, a z tejto príležitosti nasledovne osvedčil sa o Andréovi, ktorý minulého leta v balóne chcel sa dostať ku severnej točnej. Smelý vetroplavec, — hovoril Payer — zdá sa, po niekoľko dňovej ceste v sever dostal sa pravdepodobne do povíchrice a vetry zahnal jeho balón na juh. Keď niekde, tak sostúpil na východnom pobreží Zeme Franca Jozefa. Není však vytvorené, že André potom zo Zeme Franca Jozefa po nekonečných ľadových šíriniach s veľkými námahami napredoval až po Sibír, keď ale i došiel sem, musí ešte veľmi dlhú a ťažkú cestu prekonať pokým dôjde na kraj ľuďmi obývaný. V tomto páde môže to potvrdiť až do budúcej jasene pokým dostaneme o ňom nejakú zprávu.

Raj bez Adama. Z Washingtonu píšú že jedna loď mala viesť uhlie do Panamy, na mori sa ale ztroskotala a posádka, pozostávajúca z 15 mužov sadla do člnov a sa zachrá-

nila na ostrova Easter Island. Osmi plavci boli vziati do Valparaisa ostatní ale rozhodli zostať na strove. Príčina, prečo toto učinili, je zaujímavá. Ostrov Easter Island je bohatý jako rajská zahrada a leží v Tichom mori. Mužských je tam veľmi málo a ženských veľmi mnoho. Mužskí totižto malí tú obyčaj, že sa radi túlali, a keď nová loď zastala u pobrežia, použili príležitosť a vandrovali na loď ďalej. Ženské všelijako lákaly na ostrov kupcov a cestujúcich, ktorí sa k ostrovu priblížili, aby sa tam usadili a si vybrali ženy z krásnych dievčat domorodých. Raz šedovlasí stavec v sprievode celej posádky pekných diev zastavil jednu loď a sľuboval skvelú budúcnosť mužom, ktorí by sa s ním na ostrov odobrali. Toto sa iste zaľúbilo plavcom ztroskotanej lodi a domorodé panny majú radosť, že sa mužské pokolenie na ostrove rozmnožilo.

Železničné nešťastia. Na novej stanici oravskej vicinálnej železnice v Dolnom Kubíne udaly sa dňa 7. t. m. dva prípady nešťastia. Hlavný merník Michal Zichermann, pravotár Ignác Radlinský a železničný tajomník Pavel Braun s niekoľkými robotníkmi na dressine z Medzibrodia vrátili sa večer na dolno-kubínsku stanicu, kde rýchlo jachajúca dressina vrazila do jedného nákladného vozňa a to takou silou, že všetci vypadli a utrpeli dosť povážlivé úrazy. — V ten istý večer prihodilo sa na dolno-kubínskej stanici i druhé nešťastie. Jedon nákladný vozeň vyšinul sa z koľajníc a na ňom sediacemu hamovníkovi dolámalo noby. Dráha mala byť oddaná verejnosti 15. t. m., ale ponevác sú ešte nie hotoví s dráhou zahájenie premávky má sa stať 28. t. m. — Väčšie nešťastie udalo sa dňa 11. t. m. na dráhe Balassa-Darmoty — Lučenec. Pri stanici Beeske srazil sa vlak s jedným železničným vozňom, následkom čoho päť ľudí zomrelo a štyria utrpeli veľké rany. Na miesto nešťastia z Balassa-Darmot došiel jedon pomocný vlak s lekármi. Vyšetovanie je zavedené.

Opovážliví zbojníci. Na pustatine Mátéháza na Dolnej zemi objavili sa tieto dni dvaja chlapi a vyzvali bérešky, aby im všetko čo majú v komorách, odovzdaly. Ženy sa naľakaly a všetko odovzdaly. Chlapi potom vnišli do veľkej stajne, kde v tom čase bolo 18 bérešov, i týchto vyzvali, aby im odovzdali svoje šuby, kožuchy. Béreši sa ich tiež naľakali a dali im svoje šuby až na jedného, ktorý za svoje zoprenie sa vydal dušu byvšic jedným zo zbojníkov smrteľne ranený. Vec oznámili žandárom, ktorým pošastilo sa už beťárov chytiť. Sú to dávno kurentovaní lúpežníci Vero Fernák a Nikola Mibalovič.

Veľký požiar vo Washingtone. V najväčšej budove vo Washingtone, t. zv. Kapitolium, v ktorej sídli najvyšší americký súd, následkom plynového výbuchu vypukol požiar. Oheň zničil veľkú časť budovy. Zhorelo mnoho cenných a vážnych listín, jako i kníh. Škoda obnáša vyše jedného milliona dollárov.

K OBVESELENIU.

Špatná chvála.

Obchodný cestujúci: Naš obchod trvá od roku 1830!

Mladá dáma: Bože môj musíte to tam mať staromódne veci!

*

Oprávený hnev.

Zať (doprevadiac svoju testinu k odchodu na nádražie): „Jakože? . . . O pol hodiny sa vlak opozdil? Hneď mi sem dajte knihu pre zaznačenie sťažností!“